

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за академична длъжност доцент

с кандидат д-р Александър Нишков

от доц. д-р Радостина Нейкова

Институт за изследване на изкуствата - БАН

Александър Нишков представя за конкурса монографията „Беседи за фотографията“, реализираната авторска фотографска изложба „Таро“, организирана от Асоциацията на преподавателите по екранни изкуства „Академика 21“, в рамките на XI фестивал за операторско майсторство с международно участие „Златното око“. Както и монография, която не е хабилитационен труд „Справочник на масонски символи, думи, термини, идиоми и съкращения“; допълнителна съвместна изложба, четири рецензии за реализирани авторски продукти; 2 участия в национални художественотворчески проекти; 3 участия в международни образователни и художественотворчески проекти.

Александър Нишков е фотограф с практически и теоретико-педагогически професионален опит, дългогодишен преподавател в НАТФИЗ, както и за период от време в НБУ. Защищава докторска степен по изкуствознание и визуални изкуства в Националната художествена академия

Д-р Александър Нишков има множество самостоятелни, национални и международни изложби и форуми, както и участие в общи такива.

Монографията му „Беседи за фотографията“ е в обем от 310 страници с още 44 страници приложения, законови разпоредби, примерни упражнения, речник на използваните професионални съкращения и др. Разработката на Александър Нишков е резултат от системното дългогодишно осмисляне на специфичната изкуствоведска

територия на фотографското изкуство. Изследването съдържа както обширен преглед на историческото възникване, утвърждаване и развитие на фотографията, така и анализ на специфичните технологични и изразни средства като композиция и композиционни елементи, естествени и изкуствени източници на светлина, цвят и тон, активна и пасивна среда, перспектива, гледна точка, ракурс, опитка и фототехника и много др. Монографията е разделена в три тематично обособени глави: Едно по-различно въведение във фотографията; Въведение в творческата фотография и Постпродукционна фаза. Независимо от трите различно поднесени въведения, текстът във всяка една от подчастите е анализиращ ключови проблеми от спецификата на фотографията, научно осмислен и структурно издържан. Обект на анализите в многоаспектното представяне е именно спецификата и същността на фотографията. Анализите в конкретиката на значителна по обем фотографска емпирия са последователно обвързани с характеризирането на обекта на изследване. Стилът на изложението интересен и увличащ. Открояват се качествата му на познавач и изследовател, способен да борави с лична система от понятия, да вписва резултатите от практическите си умения в аргументацията, както и да разглежда аналитично различни проблеми в сферата на визуалното и екранно изкуство.

Съществена част от разработката е посветена на терминологични уточнения. Разработен и мотивиран е научен терминологичен апарат в хода на цялото изследване. Александър Нишков прави общ преглед на проблема за спецификата на фотографията, но основните му приноси са в областта на изграждането на базисност и едновременно с това цялостност в изследването. Анализите на специфичната работа на различните елементи на фотографския образ и технологичните изразни средства за изграждането им са изключително полезни.

В книгата си авторът изследва обширен материал – осъществено е широко проучване на европейски, американски и български фотографски автори и изображения. Анализът на работата на важни за развитието на фотографията чужди и български творци и творби умело въвлича читателят в необозримия свят на фотографския образ. Макар че, както пише Александър Нишков: „тук няма да се спираме и да правим социално-историческа дисекция на България, защото всички пионери на българската фотография, без изключение, се

докосват и започват своята дейност в това изкуство в една друга, различна от българската обстановка – Европа.“ (с. 89). А историческият обхват на анализ се простира от възникването на различни образи от изобразителното изображение, още преди появата на фотографския образ, до наши дни.

Д-р Нишков адекватно анализира и се вписва в контекста на разработките на референтните автори, които той използва в процеса на анализа. Честата съпоставка на фотографското изображение с подобни изображения от изобразителното изкуство дава цялостен и всеобхватен поглед върху спецификата на образа във визуалните изкуства. На места ми липсва подобна по-обширна съпоставка с екранния образ от киното, анимацията, но това би увеличило обема на монографията неимоверно. И това усещане е само едно добро предложение за бъдеща насока на работа, а не проблем. Изключително интересна е и подглавата за „Звукът във фотографията“ със своята оригиналност и продуктивност. „Звукът в изобразителните изкуства има своя еквивалент във визията – ритъма, Подсъзнателно свързваме музикалния такт с многократното редуване на образи или тонове и цветове в изобразителното поле“ (стр. 201).

Монографията на Александър Нишков има приносен характер. Много добре структурирана е, четете се леко и интересно. Смятам, че тя би могла да послужи като реално учебно пособие за студентите по фотография и операторско майсторство, както и за останалите специалности от сферата на киното, театъра, изобразителното изкуство и др.

Работата на Александър Нишков като професионален фотограф включва участието му в над 20 самостоятелни и общи изложби в страната и чужбина, фотограф на редица списания, компании и кампании като „Егоист“, „Жената днес“, „Наш дом“, Markam fashion, Novo Nordisk България и др.

Познавам фотографската изложба „Таро“, предложена за хабилитацията на Александър Нишков не само от визуалния материал, предложен за тази процедура, а в пространството на изложбената зала при експонирането ѝ на XI фестивал за операторско

майсторство с международно участие „Златното око“. Смятам, че подходът за създаване на фотографски образи на д-р Нишков, с компилацията на фотографско изображение, дообработено изобразително, експериментиращо с различни колажни техники, е много ярък и плодотворен. Успява да изгради метафорични и много детайлни образи, събиращи в себе си освен условността на картите таро, така и множество елементи от естетиката, историята, изобразителното и екранно изкуство. Асоциациите с познати образи или елементи карат зрителя да изследва фотографския образ в дълбочина, детайлно и бавно. Като всеки момент открива нещо ново и се потапя в различно ниво на визуалния експеримент. И допълват богатата пластична вселена на фотографското изображение. Едновременно с това, фотографът успява да разкаже фантастични истории с различните „оживели“ карти Таро, да вкара зрителя в различно, много приказно и условно пространство на едно нереално време. Интересни в цялостното изображение са и играта с ръцете на персонажите, почти винаги държащи нещо, или дори водещи безсловесното действие: „Освен собственото присъствие на ръцете, в кадър понякога се включват допълнителни предмети/аксесоари, допълващи портретната характеристика: свързани с конкретната насоченост на професията; предмети – играчки, изпълняващи знакова функция; алегорични за дейността на модела, от което символното им значение отива в едни случаи към сюрреализма, а в други към дружеската шега.“ казва в своя по-ранна статия „Право в обектива или за субективния обектив“ за Александър Нишков проф. д-р Румен Георгиев – Рум. Бих допълнила и присъствието на финното чувство за ирония и гротеска, а понякога и за самоирония, което засилва абстрактността на фотографския образ. Визирам например „Гном“ и „Старият замък“ от диптиха „Картини от една изложба“.

Прави ми силно впечатление използването на оживялото движение във фотографските изображения на Александър Нишков. От концептуално заложеното движение в модната фотография, през чисто художническите му творби като „Въжета“, „Дървета“, „Дърво 2“, до фотоинсталацията „Автопортрет“ във фотографиите на Нишков навсякъде е загатнат усет за действената характеристика на образа, за виталната подвижност, за пластичното движение.

Портретите на известни личности като Бойка Велкова, Теодоси Спасов, Ставри Калинов, Греди Асса и други са графично и релефно изрисувани и едновременно с това съдържат меката дълбочина на същия този почти графичен контур. Често портретите му гледат изцяло към зрителя. Запомнящи са. И въздействащи.

Методическата разработка „Sic et Non, или предакадемичната образователна методика във фотографската школа към НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ също дава интересен поглед за развитието на обучението по фотография в Академията, а може да послужи и като учебно помагало в различни школи по фотография. Фокусирането върху трите основни компонента – фотографично, фотографиране и фотографирано, оформящи три основни етапа в обучението би структурирало знанията на студентите и би спомогнало успешно за постепенното натрупване на теоретични и практически познания и умения у младите хора, посещаващи школите към НАТФИЗ. Интересно е в случая как от по-обемния материал на анализ и експониране, Нишков успява да концептуализира основни понятия, да предизвика интереса на подрастващите (и не само) читатели и да ги заинтригува. „Колкото и консервативно да звучи, изкуството се променя само и единствено формално – в същността си посланията, чиито проводник то се явява, остават непроменени“, пише авторът на страница 12 от „Sic et Non, или предакадемичната образователна методика във фотографската школа към НАТФИЗ „Кр. Сарафов“. Това е и подходът му към синтезиране на знания и умения за широка професионална аудитория, а и за по-тясна, такава, каквато се би заинтересувала от бъдещо обучение в сферата на изкуството и фотографията.

Педагогическият опит на Александър Нишков започва през 1999 година в НАТФИЗ с предмета „Фотография в рекламата“ и продължава и до днес. А от 2003 е преподавател и в Нов Български Университет.

Трябва да се отбележат и участията му в международни образователни и художествено творчески проекти като например „Български паметници под закрилата на ЮНЕСКО“ през 2009, 2011 и 2018 година.

В заключение гласувам положително за д-р Александър Нишков, и смятам, че той притежава всички качества да заеме академичната длъжност „Доцент“ в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“.

София

доц. д-р Радостина Нейкова

12. 04. 2019